

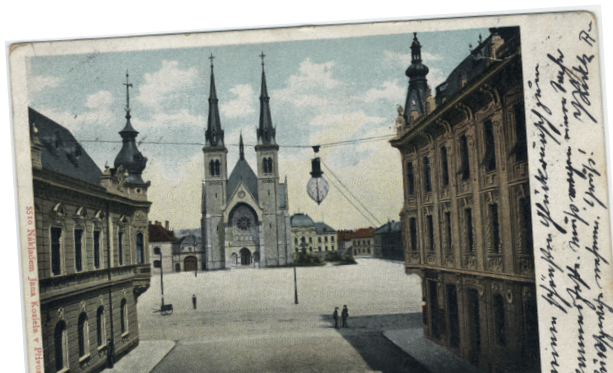
CAMILLO SITTE

(1843-1903)

Vídeňský architekt, urbanista a pedagog Camillo Sitte představuje jednu ze zakladatelských osobností moderního urbanismu a architektury. Jeho stěžejní spis *Stavba měst podle uměleckých zásad* (1889) ovlivnil přemýšlení o urbanismu nejen na přelomu 19. a 20. století, ale je aktuální dodnes. Nejdůležitější Sitteho práce jsou spojené s českými zeměmi (zámeček Tři Trubky, regulační plány Liberce, Teplic, Olomouce) a zejména s Ostravskem (kostel, radnice a fara v Přívoze, regulační plány Přívozu, Mariánských Hor, Moravské Ostravy, Hrušova).

Nejrozsáhlejším a nejkomplexnějším Sitteho dílem je regulační plán nového centra Přívozu, vystavěného v bezprostřední blízkosti železniční stanice. S nárůstem počtu obyvatel i domů ve druhé polovině 19. století musel Přívoz, roku 1900 prohlášený městem, uvažovat o urbanistické regulaci. Proto starosta Wilhelm Müller a obecní tajemník Jan Grmela oslovili v roce 1893 Sitteho, aby navrhl na dvou dosud nezastavěných pozemcích kolem již existující Nádražní ulice nové náměstí s ulicemi a veřejnými stavbami.

CAMILLO SITTE
& URBANISTICKÁ PERLA PŘÍVOZ

Náměstí znamenalo pro Sitteho stěžejní veřejný prostor každého města, chápal je nejen jako místo s praktickým využitím k obchodu a k shromažďování obyvatel, ale i s velkým symbolickým významem. V Přívoze Sitte napojil velké obdélné náměstí podélnou osou kolmo na Nádražní ulici, hlavní komunikační trasu nového centra. Kostel pak umístil jako hlavní sakrální dominantu prostoru co nejdále od rušného uličního tahu na severní stranu náměstí.

2. KOSTEL NEPOSKVRNĚNÉHO POČETÍ PANNY MARIE S FAROU (1894-1899)

Jedním ze zásadních prvků přívozskeho regulačního plánu se stal farní kostel ve stylu pozdního historismu. Sitte zde pracoval s novorománským a novogotickým tvaroslovím, centrálním prostorovým uspořádáním a oválným tvarem hlavní lodi. Mohutnou kopuli nad lodí, prvek charakteristický pro barokní stavby, přitom řešil jako betonovou skořepinu. Sitteho dílem je též mobiliář a dekorativní výmalba interiéru, ta však byla přemalována v první polovině 20. století. Sousední budova fary v historizujícím stylu má oproti původní podobě zjednodušená průčelí a je s kostelem spojená branou.

vydavatel
Fiducia / klubfiducia.cz

partneři
Za krásnou Ostravu
Archiv města Ostravy
Ostravainfo!!!

OSTRAVA!!!

za finanční podpory
Statutární město Ostrava
Ministerstvo kultury ČR
Nadace české architektury
MUDr. David Feltl

databáze soch / ostravskesochoy.cz
databáze památek / ostravskepamatky.cz

redakce / Ilona Rozehnalová, Romana Rosová
autoři textů / Romana Rosová, Martin Strakoš
grafická úprava / Kristína Pupáková
fotografie / Archiv města Ostravy
2023 © Fiducia

3. RADNICE (NYNÍ ARCHIV MĚSTA OSTRAVY) (1895-1897)

Ačkoliv původně chtěl Sitte situovat radnici ve východní frontě náměstí, byl nakonec pro její výstavbu určen pozemek za kostelem. Architekt radnici pojal jako novobarokní palácovou stavbu na půdorysu písmene L, jejíž hlavní křídlo zdůrazňuje rizalit s pilastrovým řádem a segmentovým štítem s erbovní kartuší. Ve vnitřní dispozici zaujme trojkřídlé schodiště do prvního patra a zasedací sál s galerií (nyní badatelna archivu). V devadesátých letech 20. století byl k budově přistavěn archivní depozitář podle postmoderně pojetého návrhu architekta Miloslava Dydowicze.

4. TURBÍNOVÉ ULICE (CHOPINOVA, U TISKÁRNY, LIBUŠINA, HLÁVKOVA)

Ve své nejvýznamnější knize Sitte definoval zásady uplatnění takzvaných turbínových ulic, s jejichž pomocí chtěl utvářet uzavřené prostory. Ulice se měly před vyústěním do náměstí zalamovat, aby se nenapojovaly v ostrém úhlu, a nevznikaly tak špatně zastavitelné nárožní parcely. Sitte také požadoval, aby ulice ukončovaly architektonické dominanty v podobě domovních nároží s věžemi, arkýři a dalšími prvky. Na základě zmíněných východisek se snažil vytvořit malebná, osobitá a intimní městská prostranství.

CAMILLO SITTE

5. NÁJEMNÍ DŮM S LÉKÁRNOU U MADONY (1894-1895)

Sitte rozdělil nové centrum Přívozu do osmi bloků oddělených Nádražní ulicí a systémem turbínových ulic. Bloky byly určeny pro zástavbu nájemními domy s obchodním parterem a byty v patře. Navrhovali je místní stavitelé a architekti a v první etapě se jednalo o jednopatrové novorenesanční a novobarokní stavby s věžovými prvky. Patří k nim i novobarokní dům s lékárnou, který si stavitelé Alois Mihatsch a Hans Ulrich postavili ve vlastní režii. Bohatě členěný nárožní věžový arkýř vychází ze Sitteho principů akcentování uličních průhledů.

6. DŮM JANA GRMELY (1894-1895)

Novobarokní dům od neznámého architekta s postranními trojúhelnými arkýři a výraznými štíty si nechal vystavět obecní tajemník a iniciátor Sitteho přívozského angažmá Jan Grmela. Dům sice unikl demolici, které v této části Přívozu probíhaly v 80. letech minulého století, zároveň je ale ukázkou havarijního stavu, v níž se tato část přívozského centra dosud nachází.

